

RIKTLINJER FÖR SERVERINGSTILLSTÅND, GÅRDS- FÖRSÄLJNINGSTILLSTÅND OCH TILLSYN ENLIGT ALKOHOLLAGEN (2010:1622)

Dokumenttyp: Riktlinje

Antagen av: Bygg- och miljönämnden den 30 juni 2025 [§ 85]

Giltighetstid: Tills vidare

Dokumentansvarig: Bygg- och miljöförvaltningen

Innehåll

1. Partille kommuns riktlinjer för serveringstillstånd, gårdsförsäljningstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen	4
1.1. Allmänt om kommunala riktlinjer enligt alkohollagen	4
1.2. Syftet med de kommunala riktlinjerna	4
1.3. Mål med riktlinjerna	5
1.4. Alkohollagen – en skyddslagstiftning	5
2. Allmänt om serveringstillstånd	6
2.1. När ska man ha ett serveringstillstånd?	6
2.2. Hur söker man ett serveringstillstånd?	6
2.3. Vem handlägger och fattar beslut om serveringstillstånd?	7
2.4. Vad kostar ett serveringstillstånd?	7
3. Riktlinjer för prövning vid ansökan om serveringstillstånd	7
3.1. Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd	7
3.2. Kriterier för tillståndsgivning	8
3.3. Remissinstanser	12
3.4. Villkor	13
3.5. Handläggningstider	13
3.6. Andra typer av ärenden om serveringstillstånd	14
4. Kontroll av serveringstillstånd	16
4.1. Inre tillsyn	16
4.2. Yttre tillsyn	17
4.3. Ingripanden	17
5. Gårdsförsäljningstillstånd	18
5.1. Allmänt om gårdsförsäljningstillstånd	18
6. Riktlinjer för prövning av ansökan av gårdsförsäljningstillstånd	20
6.1. Ansökan om gårdsförsäljningstillstånd	20
6.2. Kriterier vid tillståndsgivning	21
6.3. Remissinstanser	27
6.4. Handläggningstider	27
7. Kontroll av gårdsförsäljningstillstånd	28

7.1.	Inre tillsyn	28
7.2.	Yttre tillsyn.....	29
7.3.	Ingripanden	29

1. Partille kommuns riktlinjer för serverings- tillstånd, gårdsförsäljningstillstånd och till- syn enligt alkohollagen

1.1. Allmänt om kommunala riktlinjer enligt alkohollagen

Kommunen ska tillhandahålla både information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter, och riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Det framgår av 8 kap. 9 § alkohollagen (2010:1622). Med föreskrifterna menas lagstiftningen inom alkoholområdet i sin helhet.

De kommunala riktlinjerna är ett dokument där alkoholpolitikens mål kan förtydligas och spridas.

Det finns inga föreskrifter som exakt anger hur riktlinjer om servering och gårdsförsäljning av alkohol drycker ska vara utformade. Folkhälsomyndigheten har gett ut *Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholserving*.¹

Av Folkhälsomyndighetens vägledning framgår det att riktlinjerna bör redogöra för:

- Vad som gäller enligt alkohollagen (2010:1622), alkoholförordningen (2010:1636) och anslutande föreskrifter.
- Hur kommunen tar hänsyn till olika förhållanden som kan finnas på lokal nivå när de prövar ansökningar om serveringstillstånd och utövar tillsyn.

Riktlinjerna bör spegla de lokala förutsättningarna som finns i kommunen när ansökningar om serveringstillstånd och gårdsförsäljningstillstånd ska prövas, utifrån det utrymme som lagstiftningen ger. Riktlinjerna bör därför revideras regelbundet.

1.2. Syftet med de kommunala riktlinjerna

Syftet med riktlinjen är att den som ansöker om ett tillstånd ska kunna förutse om en verksamhet som planeras kan ges tillstånd, samt att ge vägledning vid handläggning och beslut så att ansökningar om serveringstillstånd och gårdsförsäljningstillstånd behandlas lika inom kommunen.

Syftet med de kommunala riktlinjerna för alkoholserving och gårdsförsäljning är således att:

- Göra det lättare att förutse om en planerad etablering kan beviljas tillstånd.

---

¹ [Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholserving — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#), publicerad den 15 maj 2020.

- Att kommunen ska behandla ansökningar om serveringstillstånd och gårdsförsäljningstillstånd på ett likvärdigt sätt.
- Bidra till en rättssäker, snabb och effektiv tillståndsprövning.
- Bidra till en likvärdig, effektiv och samordnad tillsyn.

Av Folkhälsomyndighetens vägledning framgår det att kommunerna i riktlinjerna kan informera allmänheten om hur de tillämpar alkohollagen. Riktlinjerna ska utgå från alkohollagens regler och rättspraxis, som i vissa fall ger kommunerna ett visst utrymme att utveckla en egen alkoholpolitik. Riktlinjerna får dock inte avvika från vad som framgår av alkohollagen. Riktlinjerna får inte heller vara formulerade på sådant sätt att de kan tolkas som regler i lagens mening, det vill säga normgivande. Kommunerna har inte bemyndigande, alltså befogenhet, till normgivning enligt vare sig alkoholförordningen (2010:1636) eller regeringsformen (1974:152).

1.3. Mål med riktlinjerna

- Det ska vara lätt att vara tillståndshavare
- Det ska vara konkurrens på lika villkor i restaurangbranschen
- Det ska vara tryggt att gå på krogen

Partille kommun arbetar kontinuerligt för att kunna ge så bra och tydlig information som möjligt till våra tillståndshavare. Det ska vara enkelt att sköta sina kontakter med myndigheten med korta svarstider och tydliga processer. Kontakterna ska vara så smidiga och enkla som möjligt. Den som ansöker om ett tillstånd ska veta på förhand vad som begärs av den som söker för att den sökande ska kunna ta vara på sina intressen. Partille kommun förväntar sig att tillståndshavare inte bara lever upp till lagens krav på lämplighet och skötsamhet, utan också aktivt arbetar med att förebygga brott och minimera verksamhetens negativa påverkan på omgivningen, till exempel störningar till närboende. Vi utgår från att tillståndshavarna kan och vill medverka till att det råder god ordning. I de fall då tillståndshavarna trots påpekanden ändå inte medverkar till att lösa problem ska förvaltningen vidta andra åtgärder för att säkerställa en god utveckling av restaurangbranschen och efterlevnad av lagar och regler.

1.4. Alkohollagen – en skyddslagstiftning

Alkohollagen är en skyddslagstiftning för att begränsa de skador som alkohol kan orsaka. En utgångspunkt i den svenska alkoholpolitiken är att skyddet för människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.²

---

² Förslag till alkohollag, prop 1994/95:89, s. 61

2. Allmänt om serveringstillstånd

2.1. När ska man ha ett serveringstillstånd?

Servering av öl, vin, sprit, andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får endast ske om tillstånd har meddelats enligt alkohollagens bestämmelser. Enligt 8 kap. 1 a § alkohollagen krävs dock inte serveringstillstånd om serveringen

- avser enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer
- sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna samt
- äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lätt-drycker.

Serveringstillstånd krävs inte heller för servering till en boende och besökare till denne på sådana särskilda boenden som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och vid vilka boenden måltidsservice tillhandahålls.

2.2. Hur söker man ett serveringstillstånd?

Det huvudsakliga sättet att lämna in en ansökan om serveringstillstånd är att ansöka genom Partille kommuns e-tjänst. Tillgång till e-tjänsten får man genom att gå in på Partille kommuns hemsida, www.partille.se³. På hemsidan finns även information över vad som krävs vid en ansökan om serveringstillstånd. Där finns även anvisningar och underlag som Partille kommun tagit fram och som man kan använda vid sin ansökan. Genom Partille kommuns e-tjänst går det också att anmäla förändringar i verksamheten såsom ändringar i ägandet/organisationen samt uppdatera listan över anmälda serveringsansvariga.

När man ansöker om ett serveringstillstånd eller administrerar sitt befintliga serveringstillstånds uppgifter via e-tjänsten hamnar uppgifterna automatiskt i det ärendehanteringssystem som Partille kommun använder sig av i handläggningen av ärendet, vilket förkortar handläggningstiden.

---

³ <https://alkoholtobak.partille.se/AlkTWebbforms>

2.3. Vem handlägger och fattar beslut om serveringstillstånd?

Enligt 9 kap. 5 § alkohollagen ska kommunens uppgifter enligt denna lag fullgöras av den nämnd som kommunfullmäktige bestämt. Kommunfullmäktige i Partille kommun har beslutat att dessa uppgifter ska utföras av Bygg- och miljönämnden. Bygg- och miljöförvaltningen handlägger på delegation av Bygg- och miljönämnden ärenden som gäller serveringstillstånd. Beslut i ärenden tas enligt aktuell gällande delegation där vissa beslut kan tas av tjänsteperson på bygg- och miljöförvaltningen.

Förvaltningen utövar även tillsyn över de restauranger som beviljats serveringstillstånd. Handläggning sker med stöd av alkohollagen (2010:1622) och andra tillämpliga författningar, förarbeten, alkoholförordningen (2010:1636) och Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Kommunen ska dessutom, inom alkohollagens ram, utforma riktlinjer för alkoholserving.

2.4. Vad kostar ett serveringstillstånd?

Kommunen har enligt 8 kap. 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för kostnader i samband med ansökan, handläggning och tillsyn av den som har ett serveringstillstånd.

Kommunfullmäktige i Partille kommun har beslutat att ta ut ansöknings- och tillsynsavgifter för tillståndsprövningen och för den löpande tillsynen. Restauranger med stadigvarande serveringstillstånd betalar en fast och en rörlig tillsynsavgift. Den rörliga tillsynsavgiften baseras på omsättningen av alkohol som tillståndshavaren redovisar i en restaurangrapport på Folkhälsomyndighetens webbplats. Restaurangrapporten ska enligt Folkhälsomyndighetens föreskrifter (FoHMFS 2014:5) lämnas in en gång per år.

Mer information om kommunens avgifter går att hitta på Partille kommuns hemsida www.partille.se.⁴

3. Riktlinjer för prövning vid ansökan om serveringstillstånd

3.1. Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd

För att få servera alkoholdrycker krävs ett serveringstillstånd. Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd). Det finns flera olika

---

⁴ <https://www.partille.se/foretag--naringsliv/soka-tillstand/serveringstillstand-for-alkohol/>

typer av serveringstillstånd så som provsmakning, trafikservering, pausservering och catering till slutet sällskap.

Gemensamt för alla typer av serveringstillstånd är att de alltid är knutna till en juridisk eller fysisk person, att servering endast får ske inom beviljade tider, inom beviljade serveringsytor och ett kunskapsprov i alkohollagen måste genomföras. Vid serveringen behöver alltid en ansvarig person, en serveringsansvarig, finnas som ansvarar för ordning och nykterhet samt att minderåriga samt märkbart påverkade personer inte serveras alkohol.

Vid en prövning av serveringstillstånd inhämtar bygg- och miljöförvaltningen yttranden från andra myndigheter. Huvudsakliga remissinstanser är Polismyndigheten, Skatteverket, Miljöenheten samt Räddningstjänsten.

Ansökningsprocessen

1. **Inledningsfasen**, där ärendet startas upp och remisshanteringen påbörjas. En förutsättning för att detta ska vara möjligt är att sökande lämnar sådana uppgifter att remisser kan skickas. Inledningsfasen avslutas med att ett meddelande om att ansökan inkommit skickas till sökande. Om ansökan inte är komplett skickas även begäran om vad som behöver kompletteras.

2. **Utredningsfasen**, som syftar till att kontrollera att sökande uppfyller kraven för att få serveringstillstånd, bland annat genom att granska de underlag som sökande skickat in. Om ärendet inte är komplett eller förutsättningarna ändras kan remisserna behöva skickas på nytt, vilket kan förlänga utredningsfasen. En förutsättning för serveringstillstånd är att sökande kan visa upp kunskaper i alkohollagen genom att avlägga kunskapsprov när detta krävs. Utredningsfasen avslutas med att ta fram ett dokument som beskriver vilken prövning som gjorts.

3. **Beslutsfasen**, där ärendet avgörs av den som enligt delegationsordningen har rätt att fatta beslut. Beslut om serveringstillstånd får fattas av tjänstemän på delegation.

4. **Avslutningsfasen**, där den sökande har tre veckor på sig att överklaga beslutade villkor eller om någon annan del av det sökta serveringstillståndet avslagits helt eller delvis. Får den sökande ett bifall på ansökan avslutas ärendet efter att ett mottagningsbevis på mottaget beslut inkommit.

3.2. Kriterier för tillståndsgivning

Lämplighetsprövningen

Servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. Den som söker ska vara lämplig för att kunna beviljas ett serveringstillstånd. Lämplighetskravet innebär att sökanden med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt ska vara lämplig att utöva

verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i alkohollagen.

Lämplighetskravet utgör en betydande del i prövningen av att få ett serveringstillstånd. Prövningen omfattar både den juridiska personen samt de fysiska personer som står bakom denna. Vid lämplighetsprövningen tas även hänsyn till de bolagsengagemang som de fysiska personerna har. Det är bygg- och miljöförvaltningen som avgör vilka fysiska personer som ska granskas. Dessa kallas personer med betydande inflytande, PBI.

Som personer med betydande inflytande kan exempelvis följande personer räknas:

1. Verkställande direktör
2. Extern firmatecknare,
3. Styrelseledamot,
4. Styrelsesuppleant som har generalfullmakt att företräda företaget, har ett betydande ägarinflytande eller i övrigt har sådan ställning att ett bestämmande inflytande föreligger,
5. Bolagsdelägare
6. Aktieägare med betydande aktieinnehav,
7. Verklig huvudman
8. Annan ekonomisk intressent bakom serveringsverksamheten, eller,
9. Annan person som har rätt att fatta avgörande beslut för serveringsverksamheten

Vid bedömningen av de personliga förhållandena läggs särskild vikt vid tidigare eller misstänkt brottslighet, där verksamhetsrelaterade eller alkoholrelaterade brott anses särskilt allvarliga.

När det gäller prövningen av den sökandes ekonomiska förhållanden omfattar prövningen främst sökandens förmåga och vilja att betala skatter och avgifter i tid. Försenade inbetalningar av skatter och avgifter kan därför utgöra ett hinder för att beviljas ett serveringstillstånd. Dessutom granskar förvaltningen hur verksamheten finansierats för att säkerställa att finansieringen gjorts med lagliga medel. Även sökandens inkomster kontrolleras för att säkerställa att de beskattats korrekt, och att det finns tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att driva verksamheten. En korrekt och ordnad bokföring är också avgörande för att kunna erhålla serveringstillstånd.

Prov i alkohollagen

En förutsättning för att kunna beviljas serveringstillstånd är att de personer som har betydande inflytande i serveringsrörelsen har tillräckliga kunskaper i alkohollagen. Minst hälften av de personer som bedöms vara personer med betydande inflytande ska avklara provet för att sökande ska anses uppfylla kravet på kunskap i alkohollagen. Den som söker serveringstillstånd ska därför som huvudregel göra

ett kunskapsprov i den kommun som handlägger ansökan. För att få göra kunskapsprovet krävs det att man har en pågående ansökan.

Kunskapsprovet är framtaget av Folkhälsomyndigheten. Provet omfattar fyra områden: alkoholpolitik, bestämmelser om servering, bestämmelser om tillsyn och bestämmelser om mat och utrustning. Provet innehåll varierar beroende på vilken typ av tillstånd man ansöker om. För godkänt resultat måste provtagaren uppnå minst 75 procent rätta svar inom varje område som ingår i provet. Folkhälsomyndigheten har utfärdat föreskrifter för provets innehåll, HSLF-FS 2020:77.⁵

Man har möjlighet att skriva provet tre gånger. Om provet inte avklaras efter tre försök kommer ansökan inte att beviljas. Sökanden har då möjlighet att på nytt lämna in en ansökan och ha möjlighet att återigen avlägga provet med tre nya provförsök. Det utgår en avgift för varje gång som provet genomförs.

Ett prov är giltigt i fem år efter att det avklarats. För den som har kvar sitt serveringstillstånd behöver dock inte ett nytt prov avläggas för att tillståndet fortsatt ska gälla.

Hjälpmiddel är inte tillåtna. Tiden för ett skriftligt prov är högst 90 minuter. Ett kunskapsprov får avläggas muntligen om sökanden inte behärskar något av de språk som proven tillhandahålls på, kan styrka påtagliga läs- eller skrivsvårigheter eller om det i övrigt finns särskilda skäl. Tolk som anlitas ska vara auktoriserad.

Matutbud

En förutsättning för att få servera alkoholdrycker är att verksamheten också serverar mat. Bakgrunden till detta är att man i lagstiftningen under lång tid tagit hänsyn till det positiva förhållande som finns mellan mat och en lägre berusningsnivå.

För ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten krävs det att man har ett eget kök i anslutning till serveringslokalerna och att lagad eller på annat sätt tillredd mat ska tillhandahållas under hela serveringstiden. Maten ska tillagas eller tillredas i det egna köket av med råvaror som förädlas. Det krävs att man kan erbjuda såväl förrätter, huvudrätter som efterrätter. Det är inte ett krav att varma maträtter kan serveras, förutsatt att matutbudet och förhållandena i övrigt håller den allmänna standard som föreskrivs i alkohollagen för ett serveringstillstånd.

För tillfälligt serveringstillstånd eller till slutet sällskap räcker det att maten är tillredd. Det finns inte heller något kökskrav.

I Partille kommun ställs krav på att den mat som serveras ska uppfylla lagens krav avseende variation och bredd samt att den ska tillverkas av råvaror. Inget särskilt krav ställs på köket, utan det ska vara anpassat för att kunna tillaga den mat som sökanden uppger. Det krävs att en meny lämnas in

---

⁵ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/32d568fcb29e43c0b9df314f940624f8/hslf-fs-202077.pdf>

tillsammans med en redogörelse över hur maten ska tillagas. Det ska finnas ett lämpligt antal sittplatser i serveringsstället för att möjliggöra matservering. Livsmedelsanläggningen ska vara registrerad hos kommunen.

Efter kl. 23:00 är det tillräckligt med ett något enklare matutbud.

Avser serveringen slutet sällskap eller om serveringen är tillfällig kan matutbudet vara något enklare. Ett eget kök krävs inte för en sådan ansökan, även om det ofta krävs för att kunna kyl- eller varmhålla mat.

Det finns inget krav på kök och servering av mat vid paussering. Anledningen är att lagstiftaren inte ansåg det tillräckligt alkoholpolitiskt motiverat med ett krav på kök och matservering vid paussering.

Tider för servering

Vid tillståndsprövningen görs en bedömning av vilka serveringstider som ska gälla för servering av alkoholdrycker. Om inte annat beslut fattas får alkoholservering påbörjas tidigast klockan 11.00 och ska avslutas senast klockan 01.00. Vid beslutet av vilka serveringstider som kan tillåtas skall riskerna för att olägenheter och ordningsstörningar som kan uppstå i varje enskilt fall bedömas. Polismyndighetens och Miljöenhetens yttrande och inställning beaktas särskilt. Serveringsstället ska vara utrymt 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Riktlinjer för serveringstid

- Normal serveringstid i Partille kommun är 11.00 – 01.00.
- Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01.00 ska yttrande från Polismyndigheten samt Miljöenheten om befarade ordningsstörningar, risk för störning av närboende med mera. tillmätas stor betydelse. I denna bedömning ska även restaurangens inriktning vägas in. Vid beviljande av serveringstillstånd efter klockan 01.00 kan villkor om extra antal förordnade ordningsvakter ställas.
- Tillstånd mellan 01.00 till klockan 03.00 beviljas mycket restriktivt och endast fredag och lördag samt dag före helgdag vid enstaka tillfällen.
- Serveringstid före klockan 11.00 eller efter 03.00 bör ej beviljas.
- Normal serveringstid på uteserveringar i Partille kommun är fram till klockan 23.00.
- Vid ansökan om serveringstid efter klockan 23.00 på uteserveringar ska yttrande från Polismyndigheten samt Bygg- och miljöförvaltningen om befarade ordningsstörningar, risk för störning av närboende mm tillmätas stor betydelse. I denna bedömning ska även restaurangens inriktning vägas in.

Lokaler och andra avgränsade utrymmen

Vid en tillståndsprövning görs en bedömning av serveringsställets lämplighet för servering av alkoholdrycker. Ett serveringstillstånd är knutet till en viss fysisk plats. Tillståndet kan inte användas på flera platser. I prövningen granskas serveringsställets utformning och matutbud. Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme. Det krävs att den som ansöker om ett serveringstillstånd har ett gällande hyreskontrakt för lokalen och att lokalen är avsedd för restaurangverksamhet. Om serveringen avser stadigvarande servering till allmänheten krävs det en lokal. Lokalen ska vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt.

Serveringstillstånd kan beviljas för uteservering då den är anlagd i direkt anslutning till befintligt serveringsställe med serveringstillstånd. Uteserveringen ska vara ett tydligt avgränsat område och serveringsansvarig personal ska kunna överblicka området så att en betryggande tillsyn kan ske.

Den som har serveringstillstånd kan gå ihop med andra tillståndshavare och ansöka om att få utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Vid sådana tillstånd är det viktigt att serveringsutrymmet har en öppen planlösning så att det är överskådligt. Varje tillståndshavare är ansvarig för att den egna serveringen följer reglerna i alkohollagen för ordning och nykterhet samt övriga bestämmelser som är tillämpliga.

Vid varje tillståndsprövning ska en bedömning kring alkoholpolitiska olägenheter göras. Mycket stor vikt läggs vid Polismyndighetens och Miljöenhetens bedömningar gällande risk för alkoholpolitiska olägenheter. Om det sökta tillståndet kan befaras orsaka alkoholpolitiska olägenheter, utifrån kriterier som här uppställs, kan ansökan om serveringstillstånd avslås även om sökanden uppfyller övriga krav.

3.3. Remissinstanser

Vid en ansökan om serveringstillstånd ställer förvaltningen frågor till andra myndigheter om sökanden och om verksamheten. Det är vilken typ av ansökan som avgör vilka instanser som ska remitteras. Vid ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten remitteras alla instanser medan det vid till exempel en ansökan om utökning av serveringstiden skickas remisser till Polismyndigheten och Miljöenheten.

Polismyndigheten yttrar sig avseende sökandens personliga förhållanden, till exempel uppgifter ur belastnings- och misstankeregistret. Polismyndigheten gör också en bedömning av verksamheten utifrån ordningsläget och eventuellt behov av förordnade ordningsvakter samt de sökta serveringstiderna. Av alkohollagen framgår det att en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats.

Skatteverket lämnar uppgifter om sökandens ekonomiska förhållanden så som försenade skatteinbetalningar eller beslut om kontrollavgifter.

Miljöenheten yttrar sig om serveringstillståndet kan medföra olägenheter för människors hälsa. Av yttrandet ska Miljöenheten väga in frågan om närboende riskerar att utsättas för störningar från det tilltänkta serveringsstället. De svarar även huruvida lokalen där det söks om serveringstillstånd för är registrerad för livsmedelsverksamhet, vilket är en grundläggande förutsättning för att kunna bedriva restaurangverksamhet. Av förarbeten till alkohollagen framgår det att Miljöenhetens yttrande angående ansökningar om serveringstillstånd ska tillmätas stor betydelse

Social- och arbetsförvaltningen yttrar sig över sådana omständigheter som kan kräva en god lokalkännedom, till exempel om området har en känd missbruksproblematik eller om det ligger en ungdomsgård i anslutning till den sökta verksamheten. Det är viktigt att de sociala aspekterna lyfts fram när ansökningar om serveringstillstånd ska avgöras. Remiss skickas huvudsakligen vid ansökan om serveringstillstånd när det rör sig om nyetablering av serveringsställen och sena serveringstider. Av yttrandet ska eventuella sociala olägenheter som finns eller kan befaras uppstå framgå.

Räddningstjänsten yttrar sig över lokalens lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt. Innan remiss skickas ska den som ansöker om serveringstillstånd lämna in en checklista med uppgifter rörande brandsäkerheten.

3.4. Villkor

Partille kommun kan i samband med meddelande av serveringstillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Exempel på villkor kan vara att ordningsvakter ska finnas, att alkoholdrycker endast får serveras genom bordsservering, vilka serveringstider som ska gälla och att en uteservering ska vara bemannad.

Villkoren kan endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om ändring av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Om tillståndet inte är villkorat med en särskild utrymningstid för uteserveringen gäller serveringsställets utrymningstid, det vill säga 30 minuter efter den serveringstid som gäller för serveringsstället i övrigt. Syftet med villkoret för utrymningstid är att säkerställa att beslutad tid för alkoholservice följs i praktiken. Regleringen ska motverka situationer där gästerna strax före utgången av serveringstiden beställer stora mängder alkoholdrycker och sedan fortsätter konsumtionen lång tid efter serveringstidens utgång. Om en tillståndshavare vill fortsätta att hålla öppet för servering av mat, lättdryck och folköl ska det vara stängt minst en timme från att serveringsstället är utrymt innan det kan öppnas igen.

3.5. Handläggningstider

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att fullständig ansökan kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Partille kommun

anser att en ansökan är komplett när den sökande har lämnat in de handlingar och upplysningar som har begärts in och krävs för att kunna pröva ansökan.

Partille kommun rekommenderar den som vill ansöka om ett serveringstillstånd att påbörja ansökningsprocessen i god tid genom att kontrollera vad som krävs för ansökan, vilka handlingar som ska lämnas in och ta fram uppgifter som kan komma att efterfrågas. En ansökan om stadigvarande serveringstillstånd för servering till allmänheten bör lämnas in minst fem månader innan du avser att påbörja verksamheten. Hur lång tid handläggningen tar beror till stor del på hur fullständig en ansökan är då den lämnas in. Att lämna in en fullständig ansökan förkortar handläggningstiden avsevärt. Partille kommun arbetar kontinuerligt för att kunna ge så bra och tydlig information som kan bistå den sökande i ansökningsprocessen för att korta ner handläggningstiderna. Någon exakt tid för hur lång tid ett ärende tar kan inte på förhand sägas. Alla utredningar tar olika lång tid beroende på hur komplicerade de är. Därtill har remissinstanserna i regel två veckor på sig att svara på remisser.

3.6. Andra typer av ärenden om serveringstillstånd

Ändring i gällande serveringstillstånd

Om en tillståndshavare vill ändra serveringstider, vilken typ av alkohol som serveras eller ändring i serveringsytor, behöver en ansökan om ändringen lämnas in. Ansökan remitteras alltid till Polismyndigheten. Gäller ansökan ändring i serveringstid remitteras även Miljöenheten, gäller ansökan ändring i serveringsytor remitteras även Räddningstjänsten.

Tillfälliga tillstånd till allmänheten

En ansökan om tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten ska skickas in senast sex veckor före evenemanget för att hinna behandlas. Det måste bland annat finnas tid att skicka en remiss till Polismyndigheten, vilket är ett krav enligt lagen. Det kan också vara nödvändigt för en sökande att genomföra kunskapsprov i alkohollagen. Ett tillfälligt serveringstillstånd varar under en begränsad tid eller vid ett enstaka tillfälle.

Tillståndet gäller bara för dig som har fått det. Det krävs inte att serveringen sker i en lokal. Tillståndshavaren ska fortfarande disponera ett visst avgränsat utrymme. För evenemang på allmän plats innebär det att det ska finnas ett tillstånd för offentlig tillställning utfärdat av Polismyndigheten för platsen där arrangemanget äger rum.

Om ditt arrangemang, exempelvis en festival, flyttas, gäller inte tillståndet längre. Du måste då ansöka om ett nytt tillstånd.

Tillfälligt utökade serveringstider och serveringsyta

Tillståndshavare som bedriver stadigvarande serveringsverksamhet kan ansöka om en tillfällig utökning av serveringstiden. En tillståndshavare kan även ansöka om ett tillfälligt utvidgat serveringstillstånd i det fall serveringen sker utanför de beviljade serveringsytorna. Söker tillståndshavare tillfälligt utökad serveringstid fler än 12 gånger per år bör ansökan om stadigvarande senare serveringstid lämnas in för prövning. Remiss skickas såväl till Polismyndigheten som till Miljöenheten.

En ansökan kan omfatta flera tillfällen, dock max 12 tillfällen per år.

Pausservering

Ett serveringstillstånd för pausservering kan beviljas för servering av starköl, vin och annan jäst alkohol dryck i foajén till en teater eller konsertlokal under en paus i föreställningen eller konserten. Serveringstillstånd kan även beviljas för pausservering vid visning på en biograf av direktsända digitala opera- och teaterföreställningar.

Ett tillstånd för pausservering kan dock inte ges vid servering av spritdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat. Alkoholdrycksliknande preparat är produkter som i många fall kan jämföras med en drink, eftersom alkoholen i produkten ofta består av en spritdryck. Det har därför saknats skäl att i lagstiftningen lämna utrymme för att bevilja servering av dessa produkter.

Provsmakningstillstånd

Den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som producerats på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att efter anmälan till förvaltningen erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna.

Om ett stadigvarande tillstånd saknas kan tillverkaren ansöka om ett särskilt tillstånd för provsmakning. Anordnande av provsmakning av sprit, vin, öl eller andra jästa alkoholdrycker vid ett tillfälligt arrangemang till allmänheten är tillåtet under förutsättning att arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum. Tillståndshavaren ska innan arrangemanget göra en anmälan till förvaltningen.

Partihandlare som vill anordna provsmakning av sprit, vin, öl eller andra jästa alkoholdrycker vid ett tillfälligt arrangemang till allmänheten kan ansöka om ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som kommer att erbjudas.

Serveringstillstånd för catering till slutet sällskap

Ett cateringstillstånd innebär att en tillståndshavare har möjlighet att ha serveringen i en annan lokal. Tillståndshavaren måste dock ha ett eget kök. Ett företag som har ett stadigvarande serveringstillstånd

för slutna sällskap ska vid varje tillfälle anmäla den lokal där servering äger rum till förvaltningen som ska ge sitt godkännande.

Anmälan ska göras senast två veckor innan serveringen ska ske. Godkännande från Räddningstjänsten av aktuell lokal ska bifogas anmälan innan godkännande kan lämnas.

4. Kontroll av serveringstillstånd

Generellt om tillsyn

Tillsynen är ett viktigt led i alkoholpolitiken och en väsentlig del av det förebyggande arbetet att motverka de sociala skadeverkningar som alkoholkonsumtion kan ge upphov till.

Folkhälsomyndigheten är den centrala tillsynsmyndighet som är vägledande vid tillämpningen av lagen. Länsstyrelsen är den regionala myndighet som kan ge kommunen vägledning men också utövar tillsyn över dess verksamhet. Kommunen och Polismyndigheten ansvarar för den direkta tillsynen av restaurangerna. Tillsyn av serveringsställen har dels ett förebyggande, dels ett korrigerande syfte. Tillsyn delas normalt sett in i yttre tillsyn och inre tillsyn. Därutöver tillkommer ett förebyggande tillsynsarbete. Tillsynsarbetet kan leda fram till utredning gällande olika former av sanktionsåtgärder ifall brister vid tillsyn konstateras.

4.1. Inre tillsyn

Inre tillsyn är ett samlingsbegrepp av kontroller som görs för att säkerställa att serveringstillstånd inte innehas av olämpliga tillståndshavare. Alkohollagen har en lämplighetsprövning som gäller i vid bemärkelse och därför kan en mängd olika omständigheter vägas in i bedömningen. Kontroller görs mot information från andra myndigheter, exempelvis Skatteverket. Därtill används kreditupplysningstjänster för att se om det sker förändringar som inte anmälts till myndigheten.

Vid granskningen av ekonomisk lämplighet granskas både gällande bolag och individer. I en del ärenden görs utökad ekonomisk kontroll av den juridiska personen och årsredovisningar, då kan även bokföringshandlingar begäras in och granskas. Tillståndshavares vandel granskas genom polisremiss där Polismyndigheten, vid träff i slagningen, kan lämna ut uppgifter från belastningsregistret, och om uppgifterna är kommunicerbara med tillståndshavaren, misstankeregistret.

Den inre tillsynen omfattar också en fortlöpande omvärldsbevakning i media och restaurangernas marknadsföring i annonser och på sociala medier, bland annat för att säkerställa att det inte föreligger bulvanförhållanden eller att evenemang där tillstånd för servering till slutet sällskap söks inte riktar sig till allmänheten.

Förvaltningens utredningsarbete ska bedömas utifrån alkohollagens bestämmelser om lämplighet och kan innebära att brister ligger till grund för ett administrativt ingripande.

4.2. Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen innebär kontroll av att serveringsställets alkoholservering sker i enlighet med tillståndet och alkohollagen, och inte bryter mot gällande lag i övrigt. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen samt kontroll av att servering till märkbart påverkade gäster och underåriga inte sker är viktiga delar av den yttre tillsynen. Vid yttre tillsyn utför inspektörerna en kontroll av lokalernas brandsäkerhet, att en serveringsansvarig person är anmäld och att denne är på plats, att gäster inte tillåts ta med sig alkoholdrycker in på serveringsstället, att det finns ett matutbud som uppfyller alkohollagens krav, att kraven för serveringstillståndet efterlevs, att inga andra personer än de som är anställda av tillståndshavaren eller genom ett bemanningsföretag arbetar i serveringsrörelsen, att det inte sker otillåten marknadsföring av alkoholdrycker. Bruk av narkotika kan även förekomma vid serveringsställen och i den yttre tillsynen ingår också att uppmärksamma om gäster är påverkade av narkotika. Ambitionen är att samtliga verksamheter som innehar ett serveringstillstånd ska få minst ett yttre tillsynsbesök per år.

Det kan hända att inspektörerna gör samordnad tillsyn och kommer tillsammans med andra myndigheter, framför allt Polismyndigheten eller Skatteverket, men även med andra relevanta myndigheter.

4.3. Ingripanden

Kommunen har huvudansvaret för den fortlöpande tillsynen av verksamheter med serveringstillstånd och är den myndighet som kan vidta ingripa mot tillståndet genom sanktionsåtgärder. Kommunen har skyldighet att ingripa när verksamheten med tillstånd eller tillståndshavaren inte längre uppfyller kraven på lämplighet eller bryter mot bestämmelser i alkohollagen. Administrativa ingripanden är till för att få bort missförhållanden och för att förhindra att nya uppstår.

En kommun får meddela en tillståndshavare en erinran, en varning eller återkalla tillståndet om denne inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande eller bryter mot alkohollagens bestämmelser. Erinran kan meddelas i huvudsak vid lindrigare förseelser och brister. Varning kan meddelas vid allvarliga brister eller då bristerna är lindriga men upprepade. Återkallelse kan meddelas när en varning meddelats utan att ha rättat sig eller vid grova överträdelser. En återkallelse kan också ske om en tillståndshavare inte längre uppfyller vissa förutsättningar som fanns vid tillståndets beviljande.

5. Gårdsförsäljningstillstånd

5.1. Allmänt om gårdsförsäljningstillstånd

Vad är syftet med reglerna om gårdsförsäljningstillstånd?

Det övergripande syftet med möjligheterna till gårdsförsäljning är enligt uttalanden i propositionen att förbättra förutsättningarna för lokal besöksnäring. Reglerna är utformade så att syftet med lagstiftningen uppnås, samtidigt som det höga skyddet för folkhälsan bibehålls genom att tillgången till alkohol begränsas (prop. 2024/25:86, s. 19). Lagstiftningen är tidsbegränsad och ett tillstånd för gårdsförsäljning får längst gälla till 31 maj 2031. Lagstiftningen kommer under tiden att utvärderas.

Vad innebär gårdsförsäljning?

Gårdsförsäljning innebär försäljning av egentillverkade alkoholdrycker till konsumenter från tillverkarens försäljningsställe. E-handel eller andra former av distansförsäljning är inte tillåtet.

Vem kan få tillstånd för gårdsförsäljning?

Det är småskaliga oberoende tillverkare av alkoholdrycker som håller sig under en viss begränsad årsproduktion som har möjlighet att beviljas ett gårdsförsäljningstillstånd.

Gränsen för årsproduktion är satt till:

- max 75 000 liter spritdrycker,
- 400 000 liter jästa alkoholdrycker upp till 10% alkoholvolym.
- 200 000 liter jästa alkoholdrycker som överstiger 10% alkoholvolym.

Tillverkaren behöver även uppfylla andra krav för att få tillstånd för gårdsförsäljning.

Hur mycket alkoholdrycker får man sälja?

Vid gårdsförsäljning av alkoholdrycker finns det regleringar över hur mycket du får sälja till konsumenter. Syftet med att reglera mängden alkoholdrycker som en gårdsförsäljare får sälja till konsumenten är att det ska vara besöket på tillverkning/odlingsstället som är i fokus och inte försäljningen. Av förarbeten nämns det att försäljningen ska påminna om ett souvenirköp där en turist köper med sig något som ett minne från ett turistbesök.

Försäljningen av de egentillverkade alkoholdryckerna till varje konsument vid samma besökstillfälle får inte överstiga följande nivåer:

- 0,7 liter spritdrycker
- 3 liter vin
- 3 liter starköl
- 3 liter andra jästa alkoholdrycker.

Om tillståndshavaren har tillstånd för olika kategorier får volymerna läggas ihop. En tillståndshavare får dock endast sälja alkoholdrycker av den kategori som de har tillstånd för.

Hur söker man ett gårdsförsäljningstillstånd?

Det huvudsakliga sättet att lämna in en ansökan om gårdsförsäljning är att ansöka genom Partille kommuns e-tjänst. Tillgång till e-tjänsten får man genom att gå in på Partille kommuns hemsida, www.partille.se.⁶

På hemsidan finns även information över vad som krävs vid en ansökan om gårdsförsäljning. Där finns även anvisningar och underlag som Partille kommun tagit fram och som man kan använda vid sin ansökan. Genom Partille kommuns e-tjänst går det också att anmäla försäljningsansvariga personer.

När man ansöker om ett gårdsförsäljningstillstånd hamnar uppgifterna automatiskt i det ärendehanteringssystem som Partille kommun använder sig av i handläggningen av ärendet, vilket förkortar handläggningstiden.

Vem prövar och handlägger en ansökan om gårdsförsäljningstillstånd?

Ett gårdsförsäljningstillstånd prövas av den kommun där försäljningsstället är beläget.

Enligt 9 kap. 5 § alkohollagen ska kommunens uppgifter enligt alkohollagen lag fullgöras av den nämnd som kommunfullmäktige bestämt. Kommunfullmäktige i Partille kommun har beslutat att dessa uppgifter ska utföras av Bygg- och miljönämnden. Bygg- och miljöförvaltningen handlägger på delegation av Bygg- och miljönämnden ärenden som gäller gårdsförsäljningstillstånd. Beslut i ärenden tas enligt aktuell gällande delegation där vissa beslut kan tas av tjänsteperson på bygg- och miljöförvaltningen.

Förvaltningen utövar även tillsyn över de verksamheter som beviljats gårdsförsäljningstillstånd. Handläggning sker med stöd av alkohollagen (2010:1622) och andra tillämpliga författningar, förarbeten, alkoholförordningen (2010:1636) och Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Kommunen ska dessutom, inom alkohollagens ram, utforma riktlinjer för gårdsförsäljning.

---

⁶ <https://alkoholtobak.partille.se/AlkTWebbforms>

Vad kostar ett gårdsförsäljningstillstånd?

Kommunen har enligt 5a kap. 17 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för kostnader i samband med ansökan, handläggning och tillsyn av den som har eller ansöker om ett gårdsförsäljningstillstånd.

Kommunfullmäktige i Partille kommun har beslutat att ta ut ansöknings- och tillsynsavgifter för tillståndsprövningen och för den löpande tillsynen. Verksamheter med gårdsförsäljningstillstånd betalar en på förhand bestämd tillsynsavgift. Mer information om kommunens avgifter går att hitta på Partille kommuns hemsida www.partille.se.⁷

6. Riktlinjer för prövning av ansökan av gårdsförsäljningstillstånd

6.1. Ansökan om gårdsförsäljningstillstånd

Ansökningsprocessen

Ansökningsprocessen vid gårdsförsäljningstillstånd ser i huvudsak ut på samma sätt som processen vid ansökan om serveringstillstånd. Processen består av följande delar.

1. **Inledningsfasen**, där ärendet startas upp och remisshanteringen påbörjas. En förutsättning för att detta ska vara möjligt är att sökande lämnar sådana uppgifter att remisser kan skickas. Inledningsfasen avslutas med att ett meddelande om att ansökan inkommit skickas till sökande. Om ansökan inte är komplett skickas även begäran om vad som behöver kompletteras.
2. **Utredningsfasen**, som syftar till att kontrollera att sökande uppfyller kraven för att få gårdsförsäljning, bland annat genom att granska de underlag som sökande skickat in. Om ärendet inte är komplett eller förutsättningarna ändras kan remisserna behöva skickas på nytt, vilket kan förlänga utredningsfasen. En förutsättning för gårdsförsäljningstillstånd är att sökande kan visa upp kunskaper i alkohollagen genom att avlägga kunskapsprov när detta krävs. Utredningsfasen avslutas med att ta fram en utredning som beskriver vilken prövning som gjorts.
3. **Beslutsfasen**, där ärendet avgörs av den som enligt delegationsordningen har rätt att fatta beslut. Beslut om gårdsförsäljningstillstånd får fattas av tjänstemän på delegation.
4. **Avslutningsfasen**, där den sökande har tre veckor på sig att överklaga beslutet. Får den sökande ett bifall på ansökan avslutas ärendet efter att ett mottagningsbevis på mottaget beslut inkommit.

---

⁷ <https://www.partille.se/foretag--naringsliv/soka-tillstand/serveringstillstand-for-alkohol/>

6.2. Kriterier vid tillståndsgivning

Lämplighetsprövningen

Gårdsförsäljning av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. Den som söker ska vara lämplig för att kunna beviljas ett gårdsförsäljningstillstånd. Lämplighetskravet innebär att sökanden med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt ska vara lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i alkohollagen.

Lämplighetskravet utgör en betydande del i prövningen av att få ett gårdsförsäljningstillstånd. Prövningen omfattar både den juridiska personen samt de fysiska personer som står bakom denna. Vid lämplighetsprövningen tas även hänsyn till de bolagsengagemang som de fysiska personerna har. Det är bygg- och miljöförvaltningen som avgör vilka fysiska personer som ska granskas. Dessa kallas personer med betydande inflytande, PBI.

Som personer med betydande inflytande kan exempelvis följande personer räknas:

1. Verkställande direktör
2. Extern firmatecknare,
3. Styrelseledamot,
4. Styrelsesuppleant som har generalfullmakt att företräda företaget, har ett betydande ägarinflytande eller i övrigt har sådan ställning att ett bestämmande inflytande föreligger,
5. Bolagsdelägare
6. Aktieägare med betydande aktieinnehav,
7. Verklig huvudman
8. Annan ekonomisk intressent bakom verksamheten, eller,
9. Annan person som har rätt att fatta avgörande beslut för verksamheten

Vid bedömningen av de personliga förhållandena läggs särskild vikt vid tidigare eller misstänkt brottslighet, där verksamhetsrelaterade eller alkoholrelaterade brott anses särskilt allvarliga.

När det gäller prövningen av den sökandes ekonomiska förhållanden omfattar prövningen främst sökandens förmåga och vilja att betala skatter och avgifter i tid. Försenade inbetalningar av skatter och avgifter kan därför utgöra ett hinder för att beviljas ett gårdsförsäljningstillstånd. Dessutom granskar förvaltningen hur verksamheten finansierats för att säkerställa att finansieringen gjorts med lagliga medel. Även sökandens inkomster kontrolleras för att säkerställa att de beskattats korrekt, och att det finns tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att driva verksamheten.

Gårdsförsäljaren ska vara en oberoende tillverkare

Vid tillståndsprövningen ska den som ansöker ett gårdsförsäljningstillstånd visa att den är en oberoende tillverkare.

För att vara en oberoende tillverkare behöver den som söker uppfylla tre kriterier. Tillverkaren ska:

- Vara juridiskt och ekonomiskt oberoende av andra tillverkare av alkoholhaltiga drycker

Att vara juridiskt och ekonomiskt oberoende innebär att det inte får förekomma ett beroende mellan gårdsförsäljaren och andra alkoholdryckstillverkare, oavsett produktionsvolym, till exempel på ledningsnivå eller vad gäller ägarandelar eller rösträtt i bolaget. Det innebär att tillverkare som ingår i en koncern med andra alkoholdryckstillverkare inte kan få ett gårdsförsäljningstillstånd. Inte heller kan en tillverkare med samma personer i ledningen eller som på annat sätt står i ett beroendeförhållande till en sådan tillverkare få tillstånd.

Det finns däremot inga hinder om en gårdsförsäljare behöver anlita extern kompetens, som inte omfattar styrelseuppdrag eller på annat sätt kan påverka styrningen av företaget. Inte heller är varje samarbete med en annan tillverkare uteslutet. Exempelvis kan en tillverkare vara medlem i en branschorganisation, ekonomisk förening eller producentorganisation utan att anses vara beroende av andra medlemmar i organisationen.

- Använda lokaler som är fysiskt skilda från lokaler som används av andra tillverkare av alkoholhaltiga drycker vars volymer överskrider de som angetts i lagstiftningen

Småskaliga tillverkare kan dock dela på vissa lokaler, till exempel lager, kylrum och anläggning för buteljering med andra tillverkare vars produktionsvolymerna understiger de tillåtna för gårdsförsäljning. I så fall ställs höga krav på att respektive tillverkare dokumenterar sin verksamhet för att kommunen ska kunna följa deras verksamhet och utöva tillsyn över deras verksamhet.

- Inte tillverka alkoholhaltiga drycker på licens

En tillverkare får inte tillverka alkoholdryck på licens från en annan tillverkare, då även det kan skapa ett beroende mellan tillverkarna.

Ett krav för att få ett gårdsförsäljningstillstånd är att tillverkaren är godkänd som upplagshavare hos Skatteverket. I samband med en ansökan ska beslut om godkännande från Skatteverket bifogas. Skatteverket utfärdar även ett intyg till oberoende små producenter av alkoholdrycker. Den som ansöker om ett gårdsförsäljningstillstånd kan även skicka med ett intyg från Skatteverket för att visa sitt oberoende. Det är dock inget krav för ansökan.

Produktionen av alkoholdrycker ska vara begränsad

Vid tillståndsprövningen utreds om den tillverkare som ansöker om ett gårdsförsäljningstillstånd uppfyller kravet på att årsproduktionen av alkoholdrycker inte överstiger:

- 75 000 liter spritdrycker
- 200 000 liter jästa alkoholdrycker med mer än 10 volymprocent
- 400 000 liter jästa alkoholdrycker med upp till 10 volymprocent.

Årsproduktionen räknas som den produktionsvolym som har tillverkats under kalenderåret innan. Om ingen tillverkning har skett, ska den som söker lämna in en uppskattning i samband med ansökan. Det är upp till den som ansöker om gårdsförsäljningstillstånd som ska lämna in dokumentation som visar att den uppfyller kraven på årsproduktion.

Om den sökande har en produktion inom flera av kategorierna får ingen kategori överstiga respektive volymgräns. Det innebär exempelvis att tillstånd för gårdsförsäljning inte kan beviljas till en tillverkare som föregående kalenderår tillverkat 60 000 liter spritdryck, men 500 000 liter öl med en alkoholhalt under 10 volymprocent. Den som har ett gårdsförsäljningstillstånd ska löpande följa och dokumentera producerade volymer så att villkoren för tillståndet fortsatt uppfylls.

Om produktionen skulle överstiga de fastlagda gränserna får tillverkaren inte fortsätta med gårdsförsäljningen. Skulle det konstateras att den med ett gårdsförsäljningstillstånd för ett kalenderår har överstigit de tillåtna gränserna kan kommunen besluta om att återkalla tillståndet.

Besöksarrangemang

En grundläggande förutsättning vid gårdsförsäljning är att försäljningen sker i samband ett besöksarrangemang. Detta följer lagstiftningens syfte med att ge bättre förutsättningar till besöksnäringen. Gårdsförsäljningen ska inte utgöra ett alternativ till Systembolagets detaljhandel. Det ska således vara besöksarrangemanget och inte försäljningen som står i centrum. Försäljningen ska därför ske i samband med att en tillståndshavare arrangerar ett besöksarrangemang. Kraven på arrangemanget är att den har anknytning till den aktuella alkoholdrycken, har ett kunskapshöjande inslag, ha en viss varaktighet, genomförs i nära anslutning till försäljningsstället samt erbjudas mot betalning. Exempel på arrangemang kan vara en måltidsupplevelse eller en provsmakning med föreläsande inslag där man får lära sig och prova på att kombinera mat och dryck. Det kan även handla om olika typer av kurser, lagring eller annat som har anknytning till den aktuella alkoholdrycken.

Arrangemanget ska pågå en viss tid. Av föreskrifter till alkohollagen (HSLF-FS 2025:14) framgår det att arrangemanget ska pågå i minst 30 minuter och ska ledas av en eller flera fysiska personer.

Det räcker således inte med enbart servering av aktuella alkoholdrycker med eller utan mat. Det krävs också att arrangemanget har ett reellt innehåll och inte enbart är ett rent fysiskt besök mot en

inträdesavgift. Det är inte heller möjligt att ersätta fysiska rundvandringar och föreläsningar med förinspelade eller digitala arrangemang som kan erbjudas till ett lägre pris. Gårdsförsäljning får heller inte genomföras på distans, till exempel genom beställning via internet eller att hela besöksarrangemanget sker digitalt eller på annat sätt på distans.

Besöksarrangemanget ska ske i nära anslutning till försäljningsstället. Det kan handla om att det sker på samma ort, i samma by eller på andra sidan gatan. Det finns dock inte krav på att det ska ske på samma fastighet som försäljningsstället är beläget. Exempelvis kan arrangemanget ske i en lokal, såsom en hembygdsgård, i samma ort som tillverknings- eller odlingsplatsen.

Köp av alkoholdrycker genom gårdsförsäljning ska ske direkt eller i mycket nära anslutning i tid till att besöksarrangemanget har genomförts. Det ska inte vara möjligt att konsumenten återkommer för att genomföra ett köp senare samma dag eller några dagar senare. Köparen av alkoholdrycker måste vara minst 20 år, till skillnad från vid servering av alkoholdrycker där ålderskravet är 18 år vid servering.

I samband med besöksarrangemanget ska tillståndshavaren ansvara för att information om alkoholens skadeverkningar lämnas till deltagarna. Informationen ska ges i inledningen av besöksarrangemanget.

Prov i alkohollagen

En förutsättning för att kunna beviljas gårdsförsäljningstillstånd är att de personer som har betydande inflytande i verksamheten har tillräckliga kunskaper i alkohollagen. Kravet är ställt på samma sätt som gällande en ansökan om serveringstillstånd. Minst hälften av de personer som bedöms vara personer med betydande inflytande ska avklara provet för att sökande ska anses uppfylla kravet på kunskap i alkohollagen. Den som söker ett gårdsförsäljningstillstånd ska därför som huvudregel göra ett kunskapsprov i den kommun som handlägger ansökan. För att få göra kunskapsprovet krävs det att man har en pågående ansökan.

Kunskapsprovet är framtaget av Folkhälsomyndigheten. Provet omfattar tre områden: alkoholpolitik, gårdsförsäljning och provsmakning och tillsyn. För godkänt resultat måste provtagaren uppnå minst 75 procent rätta svar inom varje område som ingår i provet. Folkhälsomyndigheten har utfärdat föreskrifter för provets innehåll, HSLF-FS 2025:15⁸.

Det utgår en avgift för varje gång som provet genomförs.

Egenkontrollprogram

Den som bedriver gårdsförsäljning ska utöva särskild kontroll över försäljningen och hanteringen i övrigt samt ansvara för att det finns ett lämpligt egenkontrollprogram för verksamheten. Egenkontrollprogrammet ska bifogas till ansökan.

---

⁸ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/7265dfd784f74c19a5e1b80d6c1f113f/hslf-fs-2025-15.pdf>

Syftet med egenkontroll är, utöver att säkerställa att lagar och regler efterlevs, att förbättra och utveckla verksamheten. Egenkontrollprogrammet kan fungera som en form av checklista för vad som krävs för att verksamheten ska följa lagen. Syftet med egenkontrollprogrammet är också att fungera som underlag till kommunens tillståndsprövning och tillsyn av verksamheten. Genom programmet får kommunen information om hur verksamhetsutövaren arbetar och vilka rutiner denne har för att följa lagstiftningen. Vid tillsyn kan frågor ställas utifrån uppgifter i programmet. På så sätt kan egenkontrollen underlätta och effektivisera tillsynen för både kommunen och verksamhetsutövaren.

Partille kommun har tagit fram en anvisning över vilka uppgifter som ska framgå av egenkontrollprogrammet, baserat på Folkhälsomyndighetens föreskrifter om gårdsförsäljning.⁹

Tider för försäljning

Kommunen får besluta om under vilka tider som gårdsförsäljning får ske i riktlinjerna. Av lagtexten framgår det att gårdsförsäljning inte får bedrivas tidigare än kl. 10:00 och inte pågå längre än till kl. 20:00.

Riktlinjer för försäljningstid i Partille kommun:

- Försäljningstid är 10.00 – 20.00.

Provmakning vid gårdsförsäljning

Provmakning i samband med gårdsförsäljning får ske av den **egentillverkade** alkoholdryck som man har tillstånd att sälja. Om tillverkaren vill bedriva provsmakning av andra alkoholdrycker måste man söka tillstånd för provsmakning.

Provmakning vid gårdsförsäljning innebär att det handlar om små mängder drycker som erbjuds för servering. Syftet är att kunna få en uppfattning om kvalitet och smak.

Krav på försäljningsstället

Det finns vissa krav på utrymmet för gårdsförsäljningen:

- Försäljningsstället ska disponeras av tillståndshavaren, till exempel via ett hyresavtal, som inte enbart gäller för ett enstaka tillfälle. Vid gårdsförsäljning av vin ska du även lämna in handlingar som styrker att du har rätt att disponera marken där druvorna som används vid tillverkningen har odlats.

---

⁹ <https://www.partille.se/siteassets/arbete--foretagande/tillstand--tillsyn/alkohol-och-tobak/anvisning-egenkontrollprogram-gardsforsaljning.pdf>

- Ett gårdsförsäljningstillstånd ska avse ett visst avgränsat utrymme där försäljningen av alkoholdrycker ska ske.
- Försäljningsstället kan vara antingen inomhus eller utomhus. Kravet på en inomhuslokal som finns gällande serveringstillstånd finns således inte vad gäller försäljningsstället för gårdsförsäljning.

Det är även möjligt för den med ett serveringstillstånd att även ha ett gårdsförsäljningstillstånd och bedriva gårdsförsäljning från ett utrymme som omfattas av ett serveringstillstånd. Vid gårdsförsäljning ska dryckerna tas med från försäljningsstället, inte drickas på stället. De drycker som serveras på ett serveringsställe för förtäring inom det utrymme som omfattas av serveringstillståndet ska drickas inom det utrymmet och får inte tas med till något annat utrymme. Det är tillståndshavaren som är skyldig att se till att konsumenterna inte dricker drycker köpta genom gårdsförsäljning på försäljningsstället. En tillståndshavare av både ett gårdsförsäljningstillstånd och ett serveringstillstånd bör därför ha särskilda rutiner i sitt egenkontrollprogram för hur man säkerställer hur man kontrollerar detta.

Det finns vissa omständigheter när tillstånd kan vägras även om övriga krav är uppfyllda. Av förarbeten till lagstiftningen nämns följande exempel:

- Försäljningsställets belägenhet, till exempel att lokalen är belägen i ett bostadsområde, i närheten av skolor, fritidsgårdar eller institutioner för personer med beroendesjukdomar.
- Besöksarrangemangets utformning, till exempel att upplägget särskilt lockar ungdomar.
- Utrymmet där försäljningen sker är inte utformat på ett betryggande sätt.
- Andra skäl som gör att olägenheter kan befaras uppkomma i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Lämplighetskravet

Gårdsförsäljningstillstånd får meddelas endast den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att bedriva verksamheten. Kravet på lämplighet är ställt på samma sätt som vid ansökan om serveringstillstånd. Den som ansöker om ett gårdsförsäljningstillstånd kommer därför behöva lämna in handlingar i samband med ansökan så att kommunen kan urskilja vilka personer som bedöms ha ett betydande inflytande i verksamheten och som ska omfattas av lämplighetsprövningen. Vilka handlingar som ska lämnas in i samband med ansökan framgår av Partille kommuns anvisningar till ansökan om gårdsförsäljningstillstånd som hittas på www.partille.se.

För att pröva lämpligheten skickar kommunen remisser till Polismyndigheten och Skatteverket. Kommunen Lämplighetsprövningen ska göras av både den juridiska personen och de fysiska personer som

har ett betydande inflytande i rörelsen. Kommunen hämtar även in uppgifter om den juridiska personen och de fysiska personerna genom en kreditupplysningstjänst.

I ansökningsärenden är det den som ansöker om tillståndet som har bevisbördan och ska visa att den uppfyller kraven på att erhålla ett gårdsförsäljningstillstånd.

6.3. Remissinstanser

Vid en ansökan om gårdsförsäljning ställer förvaltningen frågor till andra myndigheter om sökanden och om verksamheten.

Polismyndigheten yttrar sig avseende sökandens personliga förhållanden, till exempel med uppgifter ur belastnings- och misstankeregistret. Polismyndigheten gör också en bedömning av verksamheten utifrån ordningsläget och eventuellt behov av förordnade ordningsvakter samt de sökta försäljningstillstånden. En ansökan om gårdsförsäljningstillstånd får inte bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats.

Skatteverket lämnar uppgifter om sökandens ekonomiska förhållanden så som försenade skatteinbetalningar eller beslut om kontrollavgifter.

Miljöenheten yttrar sig om gårdsförsäljningstillståndet kan medföra olägenheter för människors hälsa. Av yttrandet ska Miljöenheten väga in frågan om närboende riskerar att utsättas för störningar från det tilltänkta försäljningsstället. Miljöenhetens yttrande angående ansökningar om gårdsförsäljningstillstånd ska tillmätas stor betydelse.

Räddningstjänsten yttrar sig över försäljningsställets lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt. Innan remiss skickas ska den som ansöker om gårdsförsäljningstillstånd lämna in en checklista med uppgifter rörande brandsäkerheten. Denna del gäller dock endast vid försäljning ifrån en lokal.

Social- och arbetsförvaltningen yttrar sig över sådana omständigheter som kan kräva en god lokalkännedom, till exempel om området har en känd missbruksproblematik eller om det ligger en ungdomsgård i anslutning till den sökta verksamheten. Det är viktigt att de sociala aspekterna lyfts fram när ansökningar om gårdsförsäljningstillstånd ska avgöras. Av yttrandet ska eventuella sociala olägenheter som finns eller kan befaras uppstå framgå.

6.4. Handläggningstider

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om gårdsförsäljningstillstånd inom fyra månader från det att fullständig ansökan kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Partille kommun

anser att en ansökan är komplett när den sökande har lämnat in de handlingar och upplysningar som har begärts in och krävs för att kunna pröva ansökan.

Partille kommun rekommenderar den som vill ansöka om ett gårdsförsäljningstillstånd att påbörja ansökningsprocessen i god tid genom att kontrollera vad som krävs för ansökan, vilka handlingar som ska lämnas in och ta fram uppgifter som kan komma att efterfrågas. Hur lång tid handläggningen tar beror till stor del på hur fullständig en ansökan är då den lämnas in. Att lämna in en fullständig ansökan förkortar handläggningstiden avsevärt.

Partille kommun arbetar kontinuerligt för att kunna ge så bra och tydlig information som kan bistå den sökande i ansökningsprocessen för att korta ner handläggningstiderna. Någon exakt tid för hur lång tid ett ärende tar kan inte på förhand sägas. Alla utredningar tar olika lång tid beroende på hur komplicerade de är. Därtill har remissinstanserna i regel två veckor på sig att svara på remisser.

7. Kontroll av gårdsförsäljningstillstånd

En tillståndshavare ska vara lämplig även efter att den har meddelats ett tillstånd. För att kontrollera att en tillståndshavare är lämplig gör kommunen tillsyn. Tillsynen är ett viktigt led i alkoholpolitiken och en väsentlig del av det förebyggande arbetet att motverka de sociala skadeverkningar som alkoholkonsumtion kan ge upphov till. Kommunen kan komma att göra tillsyn på olika sätt. Reglerna vad gäller kontroll av gårdsförsäljningstillstånd liknar de som finns kring serveringstillstånd.

7.1. Inre tillsyn

Inre tillsyn är av kontroller som görs för att säkerställa att gårdsförsäljningstillstånd inte innehas av olämpliga tillståndshavare. Vid prövningen kan en mängd olika omständigheter vägas in i bedömningen. Kontroller görs mot information från andra myndigheter, exempelvis Skatteverket. Därtill används kreditupplysningstjänster för att se om det sker förändringar som inte anmälts till myndigheten. Kommunen kommer även vid inre tillsyn att kontrollera att tillverkaren inte överstiger de tillåtna tillverkningsmängderna.

Vid granskningen av ekonomisk lämplighet granskas både gällande bolag och individer. I en del ärenden görs utökad ekonomisk kontroll av den juridiska personen och årsredovisningar, då kan även bokföringshandlingar begäras in och granskas. Tillståndshavares vandel granskas genom polisremiss där Polismyndigheten, vid träff i slagningen, kan lämna ut uppgifter från belastningsregistret, och om uppgifterna är kommunicerbara med tillståndshavaren, misstankeregistret.

Den inre tillsynen omfattar också en fortlöpande omvärldsbevakning i media och restaurangernas marknadsföring i annonser och på sociala medier.

Förvaltningens utredningsarbete ska bedömas utifrån alkohollagens bestämmelser om lämplighet och kan innebära att brister ligger till grund för ett administrativt ingripande.

7.2. Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen innebär kontroll av att gårdsförsäljningen sker i enlighet med tillståndet och alkohollagen, och inte bryter mot gällande lag i övrigt. Vid den yttre tillsynen kontrollerar kommunen att försäljningen sker i samband med ett arrangemang. Kommunen kontrollerar även så att de tillåtna mängderna säljs och att försäljningen i övrigt sker i enlighet med tillståndet. Kommunen kan även komma att kontrollera hur verksamheten följer upp kraven på egenkontroll. Vid tillsyn kan frågor ställas utifrån uppgifter i gårdsförsäljarens egenkontrollprogram. Har gårdsförsäljaren ett tillstånd som innefattar vin kan kontroll göras att det endast är druvor som är egenodlade som har använts vid produktionen av alkoholdrycker.

Det kan hända att inspektörerna gör samordnad tillsyn och kommer tillsammans med andra myndigheter, framför allt Polismyndigheten eller Skatteverket, men även med andra relevanta myndigheter.

7.3. Ingripanden

Kommunen har huvudansvaret för den fortlöpande tillsynen av verksamheter med gårdsförsäljning och är den myndighet som kan vidta ingripa mot tillståndet genom sanktionsåtgärder. Kommunen har skyldighet att ingripa när verksamheten med tillstånd eller tillståndshavaren inte längre uppfyller kraven på lämplighet eller bryter mot bestämmelser i alkohollagen. Administrativa ingripanden är till för att få bort missförhållanden och för att förhindra att nya uppstår.

En kommun får meddela en tillståndshavare en erinran, en varning eller återkalla tillståndet om denne inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande eller bryter mot alkohollagens bestämmelser. Erinran kan meddelas i huvudsak vid lindrigare förseelser och brister. Varning kan meddelas vid allvarliga brister eller då bristerna är lindriga men upprepade. Återkallelse kan meddelas när en varning meddelats utan att ha rättat sig eller vid grova överträdelser. En återkallelse kan också ske om en tillståndshavare inte längre uppfyller vissa förutsättningar som fanns vid tillståndets beviljande.